

Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten

Klimat- och näringslivsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Rådets möte (Konkurrenskraft: forskning och rymd) den 23 maj 2024

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter

Rymd

3. Europeisk rymdlag: säkerhet, motståndskraft och hållbarhet för rymdverksamheten i unionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Åsiktsutbyte

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll: Vid rådsmötet avses ett åsiktsutbyte hållas om det aviserade förslaget om en EU-rymdlag som ska bidra till att skapa en inre marknad för rymdverksamhet. Med gemensamma regler för rymdaktörers närvaro i rymden vill KOM säkerställa att de opererar på ett säkert och hållbart sätt. Diskussionsunderlaget lyfter fram de utmaningar som behöver tacklas med stöd av rymdlagen, såsom den ökande trängseln och risken för kollision på grund av den snabba expansionen av de privata företagens verksamhet inom rymdsektorn och den ökande mängden rymdskrot, samt risken för cyberattacker på rymdinfrastruktur som förstärkts under rådande geopolitiskt läge. Vidare understryks vikten av att minska rymdaktiviteternas miljöpåverkan och av att bli mindre beroende av teknik och råvaror från utanför EU. Rymdministrarna förväntas diskutera dels hur man bäst

säkerställer att en EU-rymdlag kommer att stärka konkurrenskraften i EU:s rymdindustri, dels hur man bäst drar nytta av en EU-rymdlag för att stärka rymdsystemens motståndskraft.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att de utmaningar som ordförandeskapet lyfter fram i diskussionsunderlaget såsom ökad kollisionrisk på grund av mer trängsel i attraktiva satellitbanor och risk för cyberattacker på rymdinfrastruktur behöver hanteras och att EU och medlemsstaterna bör vara i framkant när det gäller åtgärder för att säkra en långsiktigt hållbar användning av rymden

Regeringen stöder ordförandeskapets synpunkter kring att en EU-rymdlag behöver beakta proportionalitet då rymdverksamhet i medlemsstaterna redan regleras av både FN-fördrag och i vissa fall, däribland i Sverige, nationell lagstiftning.

Regeringen framhåller att om en EU-rymdlag ska bidra till ökad konkurrenskraft så får den inte innebära orimligt ökad regelbörda, kostnader eller fördröjda ansökningsprocesser för europeiska och utom-europeiska rymdaktörer på den europeiska marknaden samt att den inre marknads funktionssätt värnas och hänsyn tas till nationella förutsättningar.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 7 maj.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

4. Europeisk rymdpolitik

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Förberedelse av Rymdrådets session.

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll: Den 23 maj kommer det elfte så kallade Rymdrådet att hållas under förmiddagen, efter och i marginalerna av KKR rymd. Det gemensamma informella mötet på ministernivå mellan EU och ESA baseras

på artikel 8 i ramavtalet mellan parterna, vilket utgör grunden för hur de ska arbeta tillsammans för en övergripande europeisk rymdpolitik. Ett ad hoc-förfarande i enlighet med ramavtalet följdes där BE ORDF, det tyska ordförandeskapet för ESA-rådet samt ESA:s verkställande ledning och KOM höll gemensamma möten för att utarbeta en text om att stärka Europas konkurrenskraft genom rymden. Texten väntas antas av KKR i form av rådsslutsatser och av ESA-rådet som en resolution.

Förslag till svensk ståndpunkt: SE kan notera förberedelserna och dagordningen till det elfte Rymdrådet EU-ESA den 23 maj.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UBU den 5 mars och 7 maj 2024.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

5. Slutsatser om att stärka Europas konkurrenskraft genom rymden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll: Rådsslutsatserna om att stärka Europas konkurrenskraft genom rymden har förberetts inför det elfte Rymdrådet EU-ESA som äger rum den 23 maj. Texten är likalydande med den resolution som väntas antas av ESA-rådet samma dag. Slutsatserna noterar att rymd och europeiska rymdprogram stärker europeisk konkurrenskraft, bidrar till att lösa samhällsliga utmaningar liksom till grön och digital omställning. Ett antal utmaningar och åtgärder för att ytterligare stärka europeisk rymdsektors konkurrenskraft anges som bland annat omfattar behov av ett visst högre risktagande hos europeiska rymdaktörer och den finansiella sektorn.

Vidare konstateras det att rymddata kan och bör användas bättre för beslutsunderlag för beslutsfattare i olika organisationer. Slutsatserna tar avslutningsvis upp vikten av att europeiska aktörer – EU, MS, ESA liksom i

vissa fall industrin –verkar i globala sammanhang för att främja en fredlig och hållbar användning av rymden. För Europa är rymden också viktig för att stärka den öppna strategiska autonomin, skydda kritiska infrastrukturer och tjänster och öka konkurrenskraften, varför de strategiska dialogerna och samarbetena mellan EU och ESA behöver fortsätta.

RAG rymd behandlade utkastet till slutsatser vid tre tillfällen. SE fick gehör för ändringsförslag för att lyfta fram vikten av öppna och transparenta upphandlingsprocesser så att alla aktörer i rymdsektorn kan ta del av möjligheterna.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar att EU och ESA fortsätter ansträngningarna att säkerställa ett smidigt samarbete så att unionens medel till den offentliga rymdverksamheten används på ett effektivt sätt.

Regeringen håller med om att rymdverksamhet kan bidra till att stärka europeisk konkurrenskraft, till att lösa samhällliga utmaningar liksom till grön och digital omställning.

Regeringen anser att rymdprogram ska bidra till ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning.

Regeringen framhåller vikten av att europeiska rymdprogram bidrar till ökad samhällsnytta genom att säkerställa tillgång till fria och öppna data för nedströms applikationer och tjänster.

Regeringen understryker att europeiska rymdprogram ska ta hänsyn till unionens utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska intressen och även bidra till att stärka dessa.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU den 7 maj 2024.

Faktapromemoria:

Fortsatt behandling av ärendet: -

Forskning

6. Förordning om ett EuroHPC-initiativ för start-ups för att stärka Europas ledande roll inom artificiell intelligens

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Politisk överenskommelse

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Mot bakgrund av kommissionen tillkännagivande av ett nytt strategiskt initiativ för att stödja ansvarsfull forskning och innovation inom AI föreslås anpassningar i förordningen 2021/1173 för att göra unionens högpresterande datorkapacitet tillgänglig för innovativa europeiska nystartade företag inom AI. Det nya målet skulle göra det möjligt för det gemensamma företaget att utföra aktiviteter inom områdena att förvärva och driva AI-optimerade superdatorer eller partitioner av superdatorer för att möjliggöra maskininlärning och utbildning av AI-modeller för allmänna ändamål.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att det är av stor betydelse att svenska och europeiska aktörer har tillgång till superdatorer med prestanda av högsta internationella klass. Datorerna kan komma att skapa helt nya möjligheter för forskning, teknikutveckling och innovation.

Regeringen ser positivt på att det gemensamma företaget även kan inkludera AI samt att små och medelstora företag och nystartade företag i befintligt partnerskap ges tillgång till superdatorerna. Detta ligger väl i linje med många svenska aktörers verksamhet och kommer bidra till att redan gjorda investeringar utnyttjas på ett effektivt sätt och ge stor nytta för företag, myndigheter och forskare.

Regeringen bedömer att förhandlingsresultatet ligger i linje med Sveriges ståndpunkter under förhandlingen. Regeringen hade föredragit att energieffektivisering hade inkluderats i ändringsförslaget, men anser ändå att förslaget är acceptabelt. Regeringen föreslår därför att Sverige ställer sig bakom förslaget till ändring av förordningen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 5 mars, samt 7 maj

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

7. Rådets rekommendation om att stärka forskningssäkerheten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Antagande av rekommendation

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Förslaget till rekommendationen syftar till att hantera risker i forskningssamarbeten, särskilt med länder utanför EU och betonar vikten av kunskapssäkerhet och etik, samtidigt som akademisk frihet och öppen vetenskap upprätthålls. Förslaget innehåller rekommendationer för medlemsstater och forskningsinstitutioner samt stödaktiviteter på unionsnivå för att stärka forskningssäkerheten och även principer för ansvarsfull internationalisering. Förslaget bygger vidare på rådets slutsatser om den globala strategin för forskning och innovation som antogs 2021 (COM(2021) 252 final). Med begreppet forskningssäkerhet avses hantering av risker kopplade till oönskad överföring av kritisk kunskap, förmågor och teknik som kan påverka EU:s och dess medlemsstaters säkerhet, exempelvis om det används för militära ändamål i tredjeländer. Det inkluderar även skadligt inflytande på forskning, t.ex. spridning av avvikande narrativ eller sådant som riskerar att begränsa den akademiska friheten. Vidare omfattas etik- eller integritetsåverkan, där kunskap och teknik används för att undertrycka eller underminera grundläggande värderingar.

Med utgångspunkt i full hänsyn till institutionell autonomi och akademisk frihet samt i enlighet med nationella omständigheter och staternas ansvar för nationell säkerhet, så innehåller förslaget rekommendationer rörande medlemsstater och forskningsfinansierande respektive forskningsutförande organisationer och stödåtgärder på unionsnivå. Bland annat så föreslås på nationell nivå att medlemsstaterna utvecklar och genomför en sammanhängande uppsättning policyåtgärder för att förbättra forskningssäkerheten, med beaktande av ansvarsfull internationalisering. På

institutionell nivå föreslås bland annat att forskningsfinansierande organisationer säkerställer att forskningssäkerhet är en integrerad del av ansökningsprocessen, vilket inkluderar att definiera projekts riskprofil och stimulera sökande att identifiera potentiella risker och hot i förväg och att forskningsutförande organisationer såsom universitet och högskolor skapar plattformar för informationsutbyte, lärande, utvecklar verktyg och rapportering av incidenter, genomför riskhanteringsprocedurer, noggranna bedömningar av potentiella partners och hanterar risker. För att stödja genomförandet av rekommendationen föreslås ett antal aktiviteter även utföras på unionsnivå. Det handlar om koordinering särskilt genom att använda de styrstrukturer som finns för det europeiska forskningsområdet (ERA) för att höja medvetenheten om forskningssäkerhet och följsamhet av riktlinjer, etablering av ett europeiskt expertiscentrum för forskningssäkerhet, stärkning av medvetenhet om hybridhot, utveckling av metoder för att testa motståndskraft, fortsatt riskbedömning av kritiska tekniker med mera.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar åtgärder för stärkt forskningssäkerhet och delar synen, att våra forskare och akademiker ställs inför forskningssäkerhetsrisker när de samarbetar internationellt. Detta i samband med att de internationella spänningarna ökar och forskning och innovation får en allt större geopolitisk betydelse.

Regeringen anser att internationellt forskningssamarbete i många fall är avgörande för excellent forskning och innovation även i en alltmer osäker och polariserad värld med geopolitiska utmaningar där öppenhet och samarbete riskerar att utnyttjas av främmande makt.

Regeringen anser att Sverige och EU i första hand bör sträva efter enhetliga rekommendationer samt relevanta riktlinjer och stödstrukturer på rätt nivå med hänsyn till nationella ansvarsområden. För att rekommendationen ska kunna implementeras är det önskvärt att åtgärder är samordnade från europeisk nivå till individnivå. Detta kan säkerställa ett effektivt och samordnat system där riktlinjer kan implementeras praktiskt.

Regeringen anser att rekommendationen inte bör leda till ökad administrativ börda eller överlappande ansvar för forskningsfinansierande och -utförande

institutioner samt för forskare, då detta skulle kunna påverka den vetenskapliga kvaliteten negativt.

Innan nya stödstrukturer implementeras bör existerande alternativ beaktas som möjliga värdar för ändamålet för att uppnå en kostnadseffektiv lösning.

Öppenhet bör utgöra grunden i internationellt forskningssamarbete, samtidigt som det behöver finnas en medvetenhet om behovet av att skydda nationella intressen, kunskap och teknik och möjlighet att agera därvidlag.

Definitionen av forskningssäkerhet behöver vara tydlig och betona ansvarsfull internationalisering.

Medlemsstaternas ansvar över området nationell säkerhet måste även fortsättningsvis respekteras.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 5 mars samt 7 maj.

Faktapromemoria: 2023/24:FPM43

Fortsatt behandling av ärendet: -

8. Slutsatser om kunskapsutnyttjande av forskning

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av slutsatser

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Förslaget inleds med att betona att de senaste och nuvarande kriserna och den komplexa geopolitiska situationen kräver en brådskande förbättring av unionens motståndskraft. Ett led i detta arbete med motståndskraft är att stärka den globala positionen genom återindustrialisering och främjande av dess öppna strategiska autonomi, som i hög grad är beroende av att innovationer drivs i den europeiska industrin. Kunskapsutnyttjande lyfts som avgörande för att stärka unionens globala industriella konkurrenskraft.

I förslaget framhålls att EU står inför utmaningar när det gäller att omsätta FoI-resultat till samhällelig användning och ekonomiskt värde och i

synnerhet att behålla det senare. För att underlätta omsättningen poängteras behovet av att stärka befintliga verktyg och initiera nya tillvägagångssätt och verktyg för finansiering, policy och ramar för att stödja kunskapsutnyttjande aktiviteter. Kommissionen uppmanas bland annat att analysera lämpligheten och effektiviteten hos EU:s finansieringsverktyg för kunskapsutnyttjande aktiviteter samt att fortsätta arbeta för synergier mellan EU:s program. Medlemsstaterna uppmanas bland annat att vidta åtgärder så att innovationsupphandling erkänns i deras innovationsstrategier och att främja dess användning hos de offentliga köparna.

I rådsslutsatserna lyfts behovet av att minska klyftan och stärka samarbetet mellan intermediärer, såsom kontor för kunskaps- och tekniköverföring (KTTO), och möjliggörare för att därigenom skapa en effektiv och kontinuerlig process för kunskapsutnyttjande. Även behovet att stärka kapaciteten hos intermediärerna att hantera intellektuella tillgångar och att undersöka marknaden och/eller den samhälleliga potentialen för intellektuella tillgångar hanteras.

Vidare behandlas värdet av att utveckla en kultur för kunskapsutnyttjande som främjar en miljö där individer, institutioner och företag erkänner, uppskattar och aktivt samarbetar i processen att omsätta kunskap till konkreta resultat. Detta föreslås göras genom att bland annat främja multidisciplinära och transdisciplinära samarbeten inom alla innovationsområden, inkludera den fyrdubbla helixen tidigt i forsknings- och innovationsprocessen och att belysa att öppen vetenskap möjliggör kunskapsutnyttjande.

Avslutningsvis framhålls behovet av att förbättra utbildningsprogram för entreprenörskap och innovation inom alla discipliner.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen framhåller värdet av öppen strategisk autonomi för nyttiggörande av kunskap, vilket kan stärka svenska intressen internationellt.

Regeringen anser att förslaget till rådsslutsatser kan bidra till att olika aktörer bättre kan dra nytta av resultaten från forskning och innovation.

Regeringen betonar att en viktig byggsten i kunskapsutnyttjande är att mer av forskares verksamhet ska komma till nytta för privata och offentliga aktörer och att det ska ske både tidigare och enklare.

Regeringen poängterar vikten av att stå fast vid excellenskriteriet i genomförandet av forsknings- och innovationssatsningar och i satsningar på viktiga teknikområden.

Regeringen understryker att integration av samhällsvetenskap och humaniora är avgörande för att uppnå verklig förändring och möta större mål som grön och digital omställning

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 5 mars samt 7 maj.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM1

Fortsatt behandling av ärendet: -

9. Slutsatser om efterhandsutvärderingen av Horisont 2020

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av slutsatser

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Förslaget inleds med att notera att flera av rekommendationerna från efterhandsutvärderingen numera hanteras i Horisont Europa, och att kommissionens kommande halvtidsutvärdering om Horisont Europa välkomnas. Vikten av en stark och rigorös evidensbas som underlag för utformningen och genomförandet av ramprogrammen poängteras.

I förslaget till rådsslutsatser lyfts det fram att ramprogrammet, genom dess excellensdrivna forskningsverksamhet som stärker EU:s vetenskapliga och tekniska bas, är avgörande för unionens politiska prioriteringar. Det konstateras även att det krävs en tillräcklig budget och stabilitet under genomförandefasen av ramprogrammet för att nå målen. Det vetenskapliga värdet av insatserna i det Europeiska forskningsrådet och Marie Skłodowska-Curie instrumentet lyfts, liksom värdet av att Horisont 2020 täckte hela forsknings- och innovationskedjan.

Det konstateras att Horisont 2020 bidragit till att adressera de samhälleliga utmaningarna i linje med unionens prioriteringar, men att programmet inte helt nådde budgetmålet för klimatspecifika ämnen. Även det ojämna upptaget av samhällsvetenskap och humaniora (SSH) över programmets olika delar beklagas, samtidigt som det konstateras en ökning och en förbättrad kvaliteten på integrationen av SSH i projekten över tid.

I rådsslutsatserna betonas vikten av samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna och samråd med alla intressenter för att kunna nå den fulla potentialen av investeringar i forskning och innovation på alla nivåer. Även värdet av synergier mellan ramprogrammet och andra EU initiativ lyfts samt behovet av kompletterande finansiering från EU, nationella, regionala och privata källor. Vidare framhålls satsningar på innovation, till exempel genom det Europeiska innovationsrådet (EIC), som viktigt för den ekonomiska effekten.

I rådsslutsatserna uppmanas kommissionen och medlemsstaterna att bättre anpassa ramprogrammet till det europeiska forskningsområdets (ERA:s) politiska ram för att förbättra dess relevans när det gäller att skapa en inre, gränslös marknad för forskning och innovation i hela Europa. Det arbete som redan har gjorts på områden som jämställdhet, öppen vetenskap, forskningsinfrastruktur och internationellt samarbete välkomnas, men det konstateras att mer behöver göras.

Avslutningsvis lyfts arbetet med implementering och utvärdering av Horisont 2020. Kommissionen uppmanas fortsätta arbeta med förenkling, med särskilt fokus på att minska översökningen och den låga beviljandegraden i programmet. Kommissionen uppmanas vidare att fortsätta att utvärdera långsiktiga effekter av programmet i framtida utvärderingar, förbättra datainsamlingen och datakvaliteten som täcker hela programmet och att vidareutveckla innovativa metoder, relevanta indikatorer och realistiska mål för att optimera övervakningen.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar utvärderingen av Horisont 2020. En grundlig implementering, uppföljning och utvärdering av föreslagna åtgärder är av största vikt för effektivitet och att främja excellens.

Regeringen betonar att excellens är grunden i forskning och innovation och instämmer därmed i att europeiska forskningsrådet (ERC) och Marie

Skłodowska-Curie (MSCA) är flaggskepp i ramprogrammet. Principen om excellens innebär att högkvalitativ forskning främjas genom att de bästa forskarna med de bästa idéerna får finansiering, vilket bör vara en hörnsten för alla investeringar inom ramprogrammen.

Regeringen anser att det finns klara behov att fortsätta vidta åtgärder för att förenkla för deltagarna i ramprogrammen i syfte att öka programmets attraktions- och genomslagskraft.

Regeringen framhåller vikten av att inte föregripa förhandlingarna av nästa MFF i rådsslutsatserna.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: UbU 5 mars samt 7 maj.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

10. Forskning och innovation inom avancerade material

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Policydebatt

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Förslagets innehåll:

Vid rådsmötet kommer en policydiskussion hållas om avancerade material. Ordförandeskapet har ställt tre frågor om (i) koordinering mellan medlemsstaterna i syfte att förbättra konkurrenskraften, (ii) områden som bör prioriteras och (iii) modeller för erfarenhetsutbyte.

Den 24 februari 2024 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om avancerade material för att genomföra den gröna och digitala omställningen. Det övergripande syftet är att förena forskning med industrin och marknaden. Meddelandet tar sikte på hela cykeln – från forskning och utveckling till produktion. Meddelandet nämner insatser inom Horisont Europa där avancerade material kan utgöra substitut för kritiska råmaterial, fossila råvaror och giftiga ämnen. Särskilt fyra områden nämns: mobilitet,

konstruktion, energi och elektronik. Till det behandlas offentlig upphandling, kompetensutveckling och standardisering. EU-kommissionen anger att man avser inleda en utredning kring förutsättningar för att ha en metodologi för att identifiera material och patent. Därtill avser man införa en ny styrningsstruktur för att följa upp arbetet i form av ett s.k. Teknologiråd (Technology Council). Rådet ska bestå av experter från både forskning och industri och bistås av en expertgrupp på forskningsområdet under Horisont Europa.

Avancerade material är nya material med förbättrade egenskaper som är avsiktligt utformade för överlägsen prestanda. Innovationer under det senaste decenniet, inklusive artificiell intelligens, gör det möjligt för forskare att skapa nya, specialbyggda material som kraftigt överträffar naturligt förekommande material. Avancerade material kan användas inom ett brett spektrum av sektorer, inklusive rymd, försvar, jordbruks- och hälsovård. Avancerade material är avgörande byggstenar för EU:s motståndskraft, gröna omställning, konkurrenskraft och öppna strategiska autonomi, vilket ligger i linje med slutsatserna från Europeiska rådet i april 2024. EU-kommissionen planerar att arbeta med avancerat material för att: (i) stärka den europeiska multidisciplinära vetenskapliga basen; (ii) främja innovation och industrikapacitet. (iii) minska beroendet av kritiska råvaror och andra kritiska resurser; (iv) bygga synergier och korsbefruktning mellan sektorer; (v) öka de totala investeringarna i kunskapsskapande och valorisering.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar diskussionen på Konkurrenskrafträdet eftersom avancerade material är av betydelse för genomförandet av den gröna och digitala omställningen. EU har ett omfattande behov av kritiska råmaterial för att framställa nettonolltekniker, vilka är centrala för att nå EU:s ambitiösa klimatmål. Det behövs alternativ till kritiska råmaterial, särskilt för att stärka vår motståndskraft och minska vårt beroende av utomeuropeiska resurser. Avancerade material kan också bidra till att minska beroendet av andra fossila råvaror och giftiga ämnen.

Vad gäller behovet av koordinerade insatser så välkomnas samarbeten inom Horisont Europa. De av EU-kommissionen föreslagna prioriterade områdena välkomnas. Eftersom avancerade material är ett nytt område krävs utvärdering och analys av de åtgärder som vidtas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information i UbU 7 maj.

Faktapromemoria: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

11. Övriga punkter

Rymd

a) Påskynda användningen av rymden i Europa

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Europeiska rymdorganisationen (ESA)

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: ESA ska informera om sitt arbete för EU:s rymdprogram.

b) Arbetsprogram för nästa ordförandeskap

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information tillhandahållen av Ungern

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: Den ungerska delegationen kommer rapportera om evenemang och aktiviteter under Ungerns ordförandeskap.

Forskning

c) Arbetsprogram för nästa ordförandeskap

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information tillhandahållen av Ungern

Ansvarigt statsråd: Mats Persson

Innehåll: Den ungerska delegationen kommer rapportera om evenemang och aktiviteter under Ungerns ordförandeskap.

Rådets möte (konkurrenskraft: inre marknaden och industri) den 24 maj 2024

Kommenterad dagordning

12. Rådsslutsatser om “A competitive European industry driving our green, digital and resilient future”

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Antagande av rådsslutsatser.

Ansvarigt statsråd:

Ebba Busch

Förslagets innehåll:

Det belgiska ordförandeskapet cirkulerade den 1 mars ett utkast till rådsslutsatser om EU:s industripolitik. Rådsslutsatserna är inte rättsligt bindande men utgör ett politiskt åtagande om den framtida inriktningen på området och ska fungera som ett inspel från medlemsstaterna i rådet till den strategiska agendan som ska antas på Europeiska rådet i juni.

Rådsslutsatserna innehåller fem prioriterade områden:

1. *The EU, home to a strong and competitive industry* handlar om genomförandet av den gröna och digitala omställningen samt understryker behovet av ökad produktivitet och tillväxt. Här lyfts bland annat innovation som en nyckel för EU:s ekonomi och industri.
2. *Innovation, the driving force for European competitiveness* handlar om kopplingen mellan forskning och industri i syfte att öka innovationsförmågan och skala upp.
3. *Finance: an essential building block of a comprehensive, future-oriented and proactive European industrial policy framework* handlar om tillgång till finansiering, investeringsklimatet, konkurrens och stödåtgärder. Behovet av privat kapital och fördjupning av kapitalmarknadsunionen (CMU) betonas.
4. *The right framework conditions to ensure a competitive European industry* handlar om resiliens samt att främja innovationer och entreprenörskap. Medlemsstaterna och kommissionen uppmanas att undanröja hinder

som försvårar uppskalning. Vidare uppmanas till bättre erkännande av icke-formell utbildning, att behålla kvalificerad kompetens inom EU och förbättra jämställdheten i utbildningssystemet.

5. *Joint future action* handlar om behovet av framtida gemensamma åtgärder. Kommissionen uppmanas att tillämpa principen ”think small first” när ny lagstiftning antas, vilket betyder ha hänsyn till små- och medelstora företag (SMEs). Vidare uppmanas kommissionen att kontinuerligt se över behoven och utmaningarna för olika ekosystem så de är konkurrenskraftiga.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Det är för regeringen fortsatt prioriterat att EU arbetar målmedvetet med att stärka sin konkurrenskraft och produktivitet, därigenom skapas ekonomisk tillväxt. Att utveckla och bedriva en europeisk industripolitik med utgångspunkt i marknadsorienterade lösningar stärker framtagandet och genomförandet av EU-lagstiftning och andra åtgärder som driver på den gröna och digitala omställningen.

Regeringen är positiv till att den gröna och digitala omställningen lyfts fram i rådsslutsatserna liksom att en koppling görs mellan innovation, forskning, digitalisering och industri där Sverige ligger i framkant. Regeringen är också positiv till att ordförandeskapet lyfter behovet av bättre lagstiftning och minskade rapporteringskrav för företag men ser gärna en högre ambitionsnivå på området. Detta ligger i linje med den utfästelse som kommissionens ordförande har gjort om minskade rapporteringskrav i EU-lagstiftningen med 25 procent. Regeringen välkomnar också skrivningarna i rådsslutsatserna som syftar till att göra en översyn av relevanta regelverk, särskilt på energi- och miljöområdet, för att säkerställa att EU:s lagstiftning bidrar till att öka konkurrenskraften.

I syfte att mildra effekterna av svåra omvärldshändelser under senare år såsom Covid 19 pandemin, kraftigt höjda energipriser, ökad inflation och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina så har tillfälliga stödåtgärder inom EU medgetts. Ju längre tid dessa tillfälliga regelverk tillåts, desto större risk anser regeringen att det är för en fragmentering av den inre marknaden, som är motorn för EU:s konkurrenskraft. Risken för en subventionskapplöpning globalt är också påtaglig. Regeringen ser det därför som viktigt att rådsslutsatserna balanseras i de delar som rör statligt stöd i syfte att undvika

skrivningar som öppnar upp för fortsatta tillfälliga regelverk eller förlängning av sådana. Statliga stöd bör inriktas mot marknadsmisslyckanden och bidra till ett klimatneutralt samhälle och digitaliseringen.

Det är även viktigt att undvika skrivningar som kan uppfattas förekomma förhandlingarna av nästa fleråriga budgetram (MFF). Medel från EU bör inte kopplas till specifika instrument som IPCEI utan fonderna ska ha specifika syften och sökas separat. Regeringen välkomnar att betydelsen av privat kapital och kapitalmarknadsunionen erkänns och avser verka för att skrivningarna också betonar vikten av en marknadsbaserad ansats för att utveckla kapitalmarknadsunionen.

Regeringen anser även att den gröna och digitala omställningen bidrar positivt till EU:s konkurrenskraft och välkomnar att rådsslutsatserna öppnar för en vidare diskussion om EU:s digitala infrastruktur.

Om företagen ska lyckas med den gröna och digitala omställningen så måste fossila bränslen fasas ut och tillgången till stabil och billig energi öka. Därför avser regeringen verka för skrivningar i rådsslutsatserna som även beaktar energiomställningen och företagens behov av energi från fossilfria källor, inkluderat kärnkraft. En teknikneutral ansats är nödvändig som tillåter fossilfri energi från olika alternativa energikällor och att denna får avräknas mot såväl EU:s som nationella klimatmål som syftar till att reducera koldioxidutsläppen.

Under förutsättning att en slutlig version motsvarar dessa ståndpunkter kan regeringen ställa sig bakom slutsatserna på rådsrådet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Överläggning i näringsutskottet den 23 april 2024.

Fortsatt behandling av ärendet:

-

Faktapromemoria:

-

13. Rådsslutsatser om en inre marknad till allas fördel

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Antagande av rådsslutsatser.

Ansvarigt statsråd:

Johan Forssell

Förslagets innehåll:

Slutsatserna som ska behandlas på KKR den 24 maj betonar vikten av att förstärka EU:s konkurrenskraft samt vikten av ett bättre, effektivare och långsiktigt hållbart regelverk. Det belgiska ordförandeskapet cirkulerade den 23 april ett första utkast till rådsslutsatser. Den 26 april cirkulerades det andra utkastet. I slutsatserna uppmanar rådet kommissionen att ta fram en ny horisontell strategi för den inre marknaden, vilket även finns med i europeiska rådets slutsatser från den 17–18 april. Vidare uppmanas kommissionen att stärka den fria rörligheten av varor och tjänster, att använda sig av de verktyg som EU har för att stärka den inre marknaden, samt att ta bort onödiga administrativa hinder, särskilt för SMEs.

Rådsslutsatserna behandlar även de bredare aspekterna av den inre marknaden som behovet av hållbar tillväxt och finansiering av denna, sociala framsteg och kvalificerad arbetskraft samt internationella standarder.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar att rådet uppmanar till framtagandet av en ny horisontell strategi för den inre marknaden i slutsatserna. Regeringen anser att inre marknadspolitiken bör utformas utifrån en bred ansats som innefattar samtliga relevanta politikområden med stor inverkan på den inre marknadens funktion, och som beaktar den internationella handelspolitiken. Därför bör fokus ligga på horisontella åtgärder för att stärka EU:s konkurrenskraft och innovationsförmåga baserat på marknadsprinciper för att skapa tillväxt.

Det är vidare viktigt att förbättra det gränsöverskridande samarbetet mellan medlemsstaterna kring tillämpningen och efterlevnaden av befintliga regelverk. Detta bör gå hand i hand med arbetet för regelförenkling och regelförbättring. Det finns idag ett antal verktyg som syftar till att stärka efterlevnaden på inre marknadsområdet. Ett av dem är Solvit, ett nätverk i EU som hjälper medborgare och företag att lösa problem som uppstår på

grund av felaktig tillämpning av EU-lagstiftningen av myndigheter i medlemsländerna. Regeringen vill se ett stärkt Solvit genom en rättslig grund för att skapa mer förutsägbarhet och för att medlemsstaterna ska tillföra tillräckliga resurser och bemanning.

Regeringen vill även verka för att kommissionen gör grundliga konsekvensutredningar inför nya lagförslag samt genomföra konkurrenskraftskontroller för att bedöma förslagens effekter på näringslivet. Dessutom bör kommissionen genomföra utförliga återrapporteringar om utvecklingen på inre marknadsområdet.

Regeringen vill se en ambitiös handlingsplan för tjänstesektorn och göra tjänstesektorn och tjänstehindersarbetet till en prioritering för kommissionen och medlemsstaterna. Detta i ljuset av den lägre mognadsgraden för tjänsterörligheten och då tjänstehandeln ökar alltmer i betydelse.

Regeringen verkar för att finansieringsdelarna i slutsatserna fokuseras på att mobilisera privat finansiering genom att utveckla EU:s kapitalmarknader, och inte på utökande av offentliga stöd. Det är även viktigt att slutsatserna inte innehåller skrivningar som föregriper förhandlingarna av den fleråriga budgetramen (MFF). Arbetet med att förenkla för företag, undanröja handelshinder, förbättra ramvillkor, och genomföra strukturreformer är viktiga delar.

Under förutsättning att en slutlig version motsvarar dessa ståndpunkter kan regeringen ställa sig bakom slutsatserna på rådsmötet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Rådsslutsatserna har inte behandlats i riksdagen tidigare.

Fortsatt behandling av ärendet:

-

Faktapromemoria:

-

14. Rådsslutsatser om Europeiska revisionsrättens specialrapport nr 28/2023 om offentlig upphandling i EU – Minskad konkurrens om kontrakt avseende byggentreprenader, varor och tjänster under en tioårsperiod t.o.m. 2021

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Antagande av rådsslutsatser.

Ansvarigt statsråd:

Erik Slottnér

Förslagets innehåll:

Vid rådsmötet förväntas rådet anta rådsslutsatserna utan diskussion.

Rådsslutsatserna välkomnar Europeiska revisionsrättens rapport och framhåller behovet av en djupgående analys av ramverket för offentlig upphandling i syfte att förbättra upphandlingssystemet och effektivisera upphandlingsreglerna. I slutsatserna bjuds Europeiska kommissionen in att undersöka grundorsakerna till minskningen av konkurrensen och tillsammans med medlemsstaterna förbättra kvaliteten på data om offentlig upphandling. Kommissionen och medlemsstaterna bjuds också in att ta initiativ som ökar professionaliseringen av upphandlande myndigheter och enheter.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen kan ställa sig bakom ordförandeskapets förslag till slutsatser på rådsmötet.

Regeringen välkomnar en undersökning av grundorsakerna till den bristande konkurrensen och effektiva åtgärder för att främja en rättvis och effektiv konkurrens. En stärkt kapacitet hos upphandlande myndigheter och enheter bedöms vara central för att upphandlingssystemet ska kunna förbättras.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Rådsslutsatserna har inte behandlats i riksdagen tidigare.

Fortsatt behandling av ärendet:

-

Faktapromemoria:

-

15. Övriga punkter

a) Uppdatering om aktuella lagstiftningsförslag enligt artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd:

Ebba Busch

Förslagets innehåll:

Ordförandeskapet avser ge en uppdatering av aktuella lagstiftningsförslag enligt artikel 16.8 i EU-fördraget.

b) Årlig översyn av kommissionens åtgärder för att förenkla EU-lagstiftningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information från kommissionen och ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd:

Ebba Busch

Förslagets innehåll:

I enlighet med det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning gör kommissionen varje år en översikt över EU:s insatser för att förenkla lagstiftningen, undvika överreglering och minska regelbördan.

c) Kommissionens meddelande om att stärka bioteknik och biotillverkning i EU

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information från kommissionen.

Ansvarigt statsråd:

Ebba Busch

Förslagets innehåll:

Den 20 mars 2024 publicerade kommissionen ett meddelande om utmaningar inom sektorn för bioteknik och biotillverkning och föreslår åtgärder för att adressera dessa, i linje med meddelandet om Långsiktig konkurrenskraft i EU. Kommissionen menar att bioteknik och

biotillverkning kan vara en del av lösningen för att möta många samhälls- och miljöutmaningar. Bioteknologi och biotillverkning är viktiga möjliggörare för bioekonomin och vice versa. Det finns också starka kopplingar till sjukvården, speciellt läkemedelsindustrin.

d) Konkurrensdagen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd:

Ebba Busch

Förslagets innehåll:

Punkten avser återkoppling från ordförandeskapskonferensen Competition Day. Konferensen hålls under varje ordförandeskap och tar upp aktuella frågor inom konkurrensområdet. Årets konferens tog upp hur konkurrenspolitiken bör utformas med hänsyn till osäkra geopolitiska tider, den digitala ekonomin efter införandet av EU-förordningen om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (DMA), behovet av att skydda konkurrensen på EU:s inre marknad från utländska subventioner, tillämpningen av EU:s förordningen om utländska snedvridande subventioner (FSR) och utvecklingen inom livsmedelsindustrin och kopplingen till inflationen.

e) D9+ ministerdeklaration

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information från den irländska delegationen.

Ansvarigt statsråd:

Erik Slottnér

Förslagets innehåll:

Punkten avser en återrapport från ett ministermöte i kretsen D9+ som hölls den 19 april i Dublin, Irland. D9+ är en grupp tolv likasinnade och digitalt ambitiösa länder: Belgien, Tjeckien, Danmark, Estland, Finland, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Portugal, Spanien och Sverige. På mötet i Dublin träffades D9+ och B9+, som samlar ovan nämnda länders näringslivsorganisationer, för att diskutera prioriteringar för ett digitalt Europa.

f) Territoriella leveransbegränsningar

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information från den nederländska delegationen.

Ansvarigt statsråd:

Johan Forssell

Förslagets innehåll:

Territorial supply constraints (territoriella leveransbegränsningar), förkortat TSCs, är restriktioner som införts av tillverkare eller andra leverantörer som hindrar återförsäljare eller grossister från att fritt välja var de ska köpa produkter och tjänster och/eller hindrar dem från att distribuera varor till andra EU-länder.

Nederländerna har tagit fram ett positionspapper om TSCs, där de vill förbjuda otillbörliga affärsmetoder i B2B-relationer som diskriminerar en detaljhandlare på grund av dennes etableringsort genom befintliga eller nya gemensamma EU-rättsakter samt undersöka i vilken utsträckning tillverkarna använder olika språk på etiketter och förpackningar för att motivera varför samma produkter inte kan säljas i alla medlemsstater.

g) Det ungerska inkommande ordförandeskapets arbetsprogram

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Information.

Ansvarigt statsråd:

Ebba Busch

Förslagets innehåll: Det inkommande ungerska ordförandeskapet avser presentera sitt arbetsprogram för hösten 2024.